

JOSEP BALLESTER-ROCA

Una posteritat llibresca i de paper: quasi trenta anys d'estudis al voltant de l'obra i la figura de Joan Fuster

Selecció bibliogràfica (1992-2021)

Una de les possibles maneres més interessants de fer una valoració de la continuïtat de qualsevol escriptor i de la seua obra hauria de ser, entre d'altres, una anàlisi de la seua presència en estudis i edicions. I aquesta en particular sembla ser notòria en el cas l'escriptor de la Ribera del Xúquer. La bibliografia al voltant de l'obra de Joan Fuster no ha deixat de créixer des de la seua mort. De fet, d'una manera més intensa d'allò que ho havia fet fins aleshores. Ja en els primers deu anys després de faltar a nivell físic l'assagista, s'hi va superar en volum tota la producció prèvia. La recepció sobre la seua obra en vida és realment ben escassa, per exemple, estudis i monografies acadèmiques (tesis doctorals, tesis de llicenciatura...) s'hi poden contar amb el dits d'una mà: trobem els treballs de Josep Iborra, Antoni Riera i Josep Ballester.¹ O, així mateix, el reduït nombre d'estudis adreçats a l'obra de l'escriptor suecà.²

Josep Ballester és escriptor i professor a la Universitat de València

¹ Josep IBORRA: *Humanisme i nacionalisme en l'obra de Joan Fuster*. Tesis doctoral, València, Universitat de València, 1984; Josep BALLESTER: *L'obra poètica de Joan Fuster*. Tesis de llicenciatura, València, Universitat de València, 1986; Antoni RIERA: *L'assagisme moral de Joan Fuster*. Tesis doctoral, Barcelona, Universitat de Barcelona, 1991; Josep BALLESTER: *La poesia catalana de postguerra al País Valencià (Xavier Casp, Joan Valls, Joan Fuster, Vicent Andrés Estellés i Maria Beneyto)*. Tesis doctoral, València, Universitat de València, 1991

² Els estudis dedicats són els de M. LLORIS: *Aproximación a Joan Fuster*, València, Almu-dín, 1979; J. IBORRA: *Fuster portátil*, València, Tres i Quatre, 1982, i el de Josep BALLESTER:

Sempre m'he preguntat com era possible aquest aspecte discrepant, un clàssic viu de la cultura catalana, que l'any 1968 iniciava la publicació de la seua obra completa, amb més de trenta llibres publicats i un parell de milers d'articles a la premsa i s'hi produïa aquesta contradicció. Calaforra, l'any 1999, ja apuntava aquesta paradoxa: «En vida de Joan Fuster, les anàlisis de la seva obra es podien comptar amb els dits. Si buscàvem llibres sobre ell, els podíem comptar amb els dits d'una mà». Fet i fet, els estudis publicats sobre l'autor del *Diccionari per a ociosos* fins al 1992 en són ben minsos en quantitat i resulta, malgrat ser una de les figures fonamentals de la literatura catalana contemporània, una obra ben poc estudiada.

Alguna de les característiques que sobten quan ens apropem a aquesta recepció sobre l'obra de Joan Fuster és l'abast, almenys quantitativament, de l'atenció dedicada a la seua figura i a la seua obra fora de les fronteres administratives del País Valencià ha estat realment molt menor que el dedicat a nivell més «local» o de l'àmbit valencià. No hauria de tenir, en principi, una gran transcendència, però sorprèn. Com a mínim provoca una certa perplexitat. Recordem el paper fonamental del Principat en l'edició de l'obra fusteriana al llarg del temps. Esperem que la seua figura no s'haja convertit o siga ja un *maître à penser* perifèric, poc llegit i gairebé oblidat.

Un altre tret característic i, pense que, ben interessant, ha estat l'edició i la reedició dels seus textos, alguns inèdits o altres fora de circulació. Cal assenyalar la tasca considerable i el volum d'edició de la seua obra que s'ha dut a terme els darrers vint-i-nou anys. És fonamental tenir a l'abast la seua obra, en tota mena d'edicions per a poder ser consumida per qualsevol mena de lector, ja siga un especialista o qualsevol afeccionat que tinga interès en apropar-se al seu llegat literari o cívic, siga en una edició crítica com en una edició de nivell més popular. En aquest darrer sentit, la col·lecció «Biblioteca j f» d'«Els Nostres Autors» d'Edicions Bromera, pense, que ha realitzat un paper encomiable.

Una de les aportacions fonamentals que s'han realitzat les darreres dècades és la publicació de la seua correspondència. Un fet capital per a conèixer més profundament l'obra, la personalitat i el context en què es produeix l'escriptura de Joan Fuster. Sota la direcció d'Antoni Furió s'ha iniciat aquest voluminós epistolari

Joan Fuster: una aventura lírica, València, Tres i Quatre, 1990, o algunes obres miscel·lànies o dossiers amb algunes aportacions ben interessants com *Joan Fuster en els seus millors escrits*, Barcelona, Miquel Arimany, 1982; *Homenatge a Joan Fuster*, Col·legi Girona, Universitari de Girona, 1984; *Homenatge dels escriptors suecans a Joan Fuster*, Sueca, I. Palàcios, 1984; «Dossier J. Fuster», *Túria*, 1265, 1988, pp. I-XXXII o «Dossier J. Fuster», *Canelobre*, 22, 1991, pp. 61-99

editat per Tres i Quatre i la Universitat de València. Des de 1997 han anat apareixen volums amb una acurada edició anotada i bons estudis introductoris tot situant la correspondència en qüestió. Abans d'iniciar aquesta col·lecció, l'any 1993 es va editar per Curial un primer volum, veritablement interessant, *Epistolari J. Fuster - V. Riera Llorca* preparat per J. Ferrer i J. Pujadas.

El present treball sobre la producció bibliogràfica que tenen vostès a les mans té un deute, almenys com un embrió en les diferents bibliografies que he realitzat en algun moment al llarg dels darrers anys sobre l'autor suecà com al *Butlletí de l'Associació Joan Fuster*, (1), (2) i (3) aquestes sense signar; al llibre publicat per la Institució de les Lletres Catalanes, *Joan Fuster. Deu anys després*; al monogràfic *Joan Fuster entre nosaltres*, publicat per la Generalitat Valenciana o a *Visat. Revista Digital de Literatura i Traducció del PEN Català*, entre d'altres. Aquesta selecció de la producció bibliogràfica sobre l'autor de *Nosaltres, el valencians* no aspira, ni pretén ser exhaustiva, no és ara el seu objectiu, això hauria de ser un altre treball amb més espai i en unes altres condicions. A banda, com tots sabem, tota bibliografia és sempre incompleta i imperfecta, tostemps hi ha algú qui pot trobar a faltar tal o qual aportació, aquest aspecte, sense cap mena de dubte, no sols millora aquesta feixuga tasca i sempre és d'agrair, sinó que està ben assumit. El document que tenen a les mans, com deia, arreplega una tria de la recepció de l'obra de Joan Fuster des de l'any 1992, any del seu decés fins a setembre de 2021, a pocs mesos d'iniciar-se, *L'Any Fuster*, per a celebrar el centenari del seu naixement.

No oblidem, però, que la figura de Joan Fuster continua alçant ampolles i sent incòmode, encara. Esperem que les celebracions de l'any 2022, no sols siguin un aspecte protocol·lari i per a poder eixir del pas, sinó una reivindicació i una reflexió crítica del seu llegat. I que la seua obra tant literària com la de conscienciació civil deixi de ser, com sovint es produeix, un tòpic o un sant d'altar, que hom treu en la processó els dies assenyalats, un mer recurs retòric, però proscrit, molt sovint, a l'esfera pública i al debat. L'obra fusteriana és tot un revulsiu il·lustrat. I siga una bona excusa per a llegir o rellegir, recordem com deia ell mateix, rellegir és la millor manera de llegir, en aquest cas, la seua obra.

MONOGRÀFICS, DOSSIERS I LLIBRES COL·LECTIUS

- 1992 «Joan Fuster, mestratge perdurable», *Serra d'Or* 395, pp. 9-25.
 «Dossier J. Fuster», *Postdata* 1, *Levante* (26-II-1992).
 «Joan Fuster, irrepètible», *El País* (25-VI-1992).
 «Joan Fuster» *Saó* (juliol). Reproducció del dossier que havia publicat al número 130 de la revista, l'any 1990.
 «Joan Fuster: pràctica i teoria de l'assaig», *Cultura* 38, pp. 20-22.
- 1993 *Joan Fuster entre nosaltres*, València, Generalitat Valenciana.
Joan Fuster: dies i treballs, València, Generalitat Valenciana.
Homenatge universitari a Joan Fuster, València, Servei de Publicacions Universitat de València.
Homenatge a Joan Fuster, Barcelona, Publicacions de la Universitat de Barcelona.
 «Joan Fuster, mestratge perdurable», *Serra d'Or* 401, pp. 15-19.
 «Joan Fuster», *Treballs de Comunicació* 4.
- 1994 *Homenatge a Joan Fuster*, València, Consell Valencià de Cultura.
- 1994-1996 *Butlletí de l'Associació Joan Fuster*, I, II, III, Sueca.
- 1995 *Tres lectures de Joan Fuster*, AJF, Sueca.
- 1996 *Fusteriana* 2, AJF, Sueca.
- 1997 «Dossier Joan Fuster», *Lletra de Canvi* 42, pp. 6-27.
 «Dossier Joan Fuster i Josep Pla», *Postdata* 174, *Levante* (14-III-1997).
 «Joan Fuster. El mestratge perdurable», *Mètode* 18, pp. 12-25.
 «Presència de Joan Fuster», *Serra d'Or* 436, pp. 25-30.
- 1998 *Joan Fuster/Josep Pla* (fascicles), *El Temps*.
- 2002 «Joan Fuster», *Afers* 42-43, pp. 265-520.
 «Joan Fuster (1922-1992)», *L'Espill* 10.
 «Abans i després de Joan Fuster», *El Temps* (25-VI-2002)
 «La vigència del pensament de Joan Fuster», *Lluita* 225.
 «Dossier Joan Fuster», *Postdata*, *Levante* (19-IV-2002).
- 2003 «Joan Fuster, deu anys després», *Serra d'Or* 523-524, pp. 17-34.
 «A Joan Fuster (I)», *Revista del Centre de Lectura de Reus* 6.
 «A Joan Fuster (II)» *Revista del Centre de Lectura de Reus* 7.
- 2012 «Mig segle després», *L'Espill* 40.
 «Nosaltres els valencians. Ara fa cinquanta anys», *Serra d'or*, 626, pp. 10-30.
 «Nosaltres, els valencians: 50 anys», *Saó* 370.
 «Joan Fuster», *Eines* 17.
 «Nosaltres, els valencians, 50 anys després (1962-2012)», *Afers* 71-72.

Amb motiu de complir 65 anys i la preceptiva jubilació, la Universitat de València va aprovar el pas a professor emèrit de l'escriptor de Sueca. A partir d'aquesta circumstància van començar a editar-se, el 1989, els volums de la *Miscel·lània Joan Fuster*; la sèrie que ha resultat ser el més extens d'entre tots els homenatges publicats fins ara en la Biblioteca Abat Òliba de les Publicacions de l'Abadia de Montserrat:

FERRANDO, A. i HAUF, A. G. (eds.): *Miscel·lània Joan Fuster: Estudis de llengua i literatura*, València / Barcelona, Departament de Filologia Catalana de la Universitat de València / Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes / Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 8 volums. Els quatre primers es van publicar en vida de l'escriptor: 1: 1989, 2: 1990, 3: 1991, 4: 1991. La resta de volums: 5: 1992, 6: 1993, 7: 1993, 8: 1994.

Correspondència

- 1993 *Epistolari J. Fuster - V. Riera Llorca*, Barcelona, Curial, volum preparat per J. Ferrer i J. Pujadas.
- 1997 *Correspondència 1. Carner, Manent, Riba, Pla, Espriu, Villalonga*, València, Càtedra Joan Fuster de la Universitat de València / Tres i Quatre, volum preparat per F. Pérez Moragón.
- 1998 *Correspondència 2. Agustí Bartra i altres noms de l'exili americà*, València, Càtedra Joan Fuster de la Universitat de València / Tres i Quatre, volum preparat per S. Cortés.
- 1999 *Correspondència 3. Ernest Martínez Ferrando*, València, Càtedra Joan Fuster de la Universitat de València / Tres i Quatre, volum preparat per V. Alonso.
- 2000 *Correspondència 4. Manuel Sanchis Guarner, Josep Giner, Germà Colom*, València, Càtedra Joan Fuster de la Universitat de València / Tres i Quatre, volum preparat per A. Ferrando.
- 2002 *Correspondència 5. Francesc de Borja i Aina Moll, Joan Coromines, Josep Maria Llompart*, València, Càtedra Joan Fuster de la Universitat de València / Tres i Quatre, volum preparat per J. Ferrer, J. Pujadas i J. Ferrer.
- 2003 *Correspondència 6. Vicent Ventura, Josep Garcia Richart*, València, Càtedra Joan Fuster de la Universitat de València / Tres i Quatre, volum preparat per A. Beltran.
- 2004 *Correspondència 7. Joaquim Maluquer, 1a part*, València, Càtedra Joan Fuster de la Universitat de València / Tres i Quatre, volum preparat per X. Ferré.
- 2005 *Correspondència 8. Joaquim Maluquer, 2a part*, València, Càtedra Joan Fuster de la Universitat de València / Tres i Quatre, volum preparat per X. Ferré.

- 2006 *Correspondència 9. Xavier Casp, Miquel Adlert, Santiago Bru i Vidal, 1a part*, València, Càtedra Joan Fuster de la Universitat de València / Tres i Quatre, volum preparat per Josep Ballester.
- 2008 *Correspondència 10. Xavier Casp, Miquel Adlert, Santiago Bru i Vidal, 2a part*, València, Càtedra Joan Fuster de la Universitat de València / Tres i Quatre, volum preparat per Josep Ballester.
- 2009 *Correspondència 11. Rafael Tasis, Joan Triadú, Antoni Comas, Albert Manent i Joaquim Molas, 1a part*, València, Càtedra Joan Fuster de la Universitat de València / Tres i Quatre, volum preparat per Josep-Vicent Garcia i Raffi.
- 2010 *Correspondència 12. Rafael Tasis, Joan Triadú, Antoni Comas, Albert Manent i Joaquim Molas, 2a part*, València, Càtedra Joan Fuster de la Universitat de València / Tres i Quatre, volum preparat per Josep-Vicent Garcia i Raffi.
- 2011 *Correspondència 13. Max Cahner*, València, Càtedra Joan Fuster de la Universitat de València / Tres i Quatre, volum preparat per Josep Ferrer i Costa i Joan Pujadas i Marqués.
- 2014 *Correspondència 14. La generació valenciana dels seixanta*, València, Càtedra Joan Fuster de la Universitat de València / Tres i Quatre, volum preparat per Juli Capilla.
- 2021 *Correspondència 15. Vicenç Riera Llorca*, València, Càtedra Joan Fuster de la Universitat de València / Tres i Quatre, volum preparat per Juli Capilla.
Correspondència 16. Vicenç Riera Llorca, València, Càtedra Joan Fuster de la Universitat de València / Tres i Quatre, volum preparat per Juli Capilla.
Correspondència 17. Valencianisme de la postguerra, València, Càtedra Joan Fuster de la Universitat de València / Tres i Quatre, volum preparat per Faust Ripoll.

TRIA BIBLIOGRÀFICA

ADELL, J.-E.

1995 «Mijaíl Bajtin y Joan Fuster» en J. Romera et al. (eds.): *Bajtín y la literatura*, Madrid, Visor, pp. 141-152.

1997 «L'escriptura i l'alteritat en l'obra de Joan Fuster», *Miscel·lània Germà Colom*, vol. VII, Barcelona, PAM, pp. 185-199.

ALAPONT, B., CARBÓ, F. i PÉREZ MORAGÓN, F.

2012 «Nosaltres, els valencians, cinquanta anys després: 1962-2012», *Nosaltres, els valencians 1962-2012*, València, PUV, pp. 9-39.

ALBEROLA, M. i MARTÍ, A.

1994 *Fuster Sabàtic*, Altea, Aigua de Mar.

ALIAGA, X.

2017 «Pròleg i tria» en *Fuster per a ociosos*, Carcaixent, Sembra Llibres.

ARCHILES, F.

2002 «Una posteritat de paper. Una dècada d'edicions i estudis fusterians (1992-2002)», *Afers* 42-43, pp. 393-434.

«Ni carn, ni peix...? Joan Fuster i la identitat nacional dels valencians», *El Contemporani* 25, pp. 70-77.

2003 «Joan Fuster: un pensador de la Modernitat», *Escola Catalana* 405, pp. 10-14.

2005 «'Nosaltres, els valencians'. Narració i modernitat en la identitat valenciana», *L'Avenç*, 305, pp. 36-40.

2010 *El pensament nacionalista en l'obra de Joan Fuster*. Tesi doctoral, València, Universitat de València.

2012 *Una singularitat amarga: Joan Fuster i el relat de la identitat valenciana*, Catarroja, Afers.

ARCHILES, F. i altres

2017 *El pensament i l'acció. De Marx a Gramsci en Joan Fuster*, Barcelona, Edicions El Jonc.

ARDIT, M.

2008 «Epíleg», Joan Fuster, *Heretgies, revoltes i sermons. Tres assaigs d'història cultural*, Catarroja, Afers.

2012 «Joan Fuster i al història moderna del País Valencià», *Afers* 71/72, pp. 115-130.

ARDOLINO, F. i altres

2015 *Prosa i creació literària en Joan Fuster*, València, PUV.

ARNAU I SEGARRA, P.

1998 «Una abundancia singular». Muestrario de estudios recientes sobre la polifacética obra de Joan Fuster (1992-1996). *Notas: Reseñas Iberoamericanas. Literatura, Sociedad, Historia* 5 (1:13), pp. 18-39.

ARTÍS-GENER, A.

1993 «En Joan Fuster crea un altre símbol», *Noticiari de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana* 17-18, p. 1.

BADIA, L.

1991 «Intèrpret d'Ausiàs March», *Canelobre* 22, pp. 81-91.

BALAGUER, E.

1993 «La doctrina d'un escèptic. Aproximació als aforismes de Joan Fuster», *Revista de Catalunya* 74, pp. 111-122.

«Desfascinar i altres aspectes de la prosa aforística de Joan Fuster», *Revista de Catalunya* 76, pp. 132-142.

- 2007 *Els colors i les paraules. Notes sobre Joan Fuster i la pintura*, València, PUV.
- BALLART, P. i altres
2017 *Joan Fuster i la ironia*, València, PUV.
- BALLESTER, J.
1993 «Introducció i tria», Joan Fuster, *Antologia poètica*, Barcelona, pp. IX-XXXIV.
«*Diari (1952-1960) de Joan Fuster: un dipòsit fonamental d'apunts literaris*», *Revista de Catalunya* 79, pp. 111-123.
«De la lírica a l'assaig. Notes sobre la biografia literària de Joan Fuster», *Joan Fuster entre nosaltres*, València, Generalitat Valenciana, pp. 19-29.
- 1995 «Estudi introductori», Joan Fuster, *Indagacions i astúcies. Antologia de textos assagístics*, Barcelona, Ed. 62, pp. 7-61.
- 1997 «'Verbo' o el primer trampolí literari», dins Lluís Bonada i Eliseu Climent (eds.): *Josep Pla - Joan Fuster*, València, Edicions del País Valencià, pp. 268-271.
- 2005 «Entre eriçó i guineu. Joan Fuster i el grup Torre. A propòsit de la correspondència amb Xavier Casp, Miquel Adlert i Santiago Bru», *L'Espill* 21, pp. 158-174.
- 2009 *L'agitació de l'escriptura. Itineraris entre la vida i l'obra de Joan Fuster*, Catarroja, Perifèric Edicions.
- BALLESTER, J. i BALLESTER, L.
1996 «La relació literària entre Joan Fuster i Carles Riba», en T. D. Stegmann i A. Schönberger (eds.): *Actes del Desè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes* (vol. II), Barcelona, PAM, pp. 39-56.
- BALLESTER, J. i FURIÓ, A.
2002 *Joan Fuster (1922-1992). Deu anys després*, Barcelona, Institució de les Lletres Catalanes.
- BANYÓ, A. i GRAU, D. P.
1994 «Mots i idees en la poesia de Joan Fuster: una anàlisi estadístico-estilística», en Antoni Ferrando (coord.): *Miscel·lània Joan Fuster. Estudis de Llengua i Literatura*, vol. VIII, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, pp. 417-450.
- BARNOSELL JORDÀ, G.
2017 «La visió històrica de Joan Fuster», *L'Avenç* 434, pp. 54-56.
- BATLLORI, M.
1993 «Joan Fuster, historiador», *Joan Fuster entre nosaltres*, València, Generalitat Valenciana, p. 239.

BELTRAN, A.

- 1993 «El periodisme, un mitjà per a la reflexió», *Joan Fuster: dies i treballs*, València, Generalitat Valenciana, pp. 95-106.
- 2009 «Les oportunitats perdudes. Joan Fuster i la política de la transició», en G. Muñoz (ed.): *Joan Fuster i l'anàlisi de la realitat social*, València, PUV.

BLASCO, J.

- 1993 «Les filosofies de Joan Fuster», en Antoni Ferrando (coord.): *Miscel·lània Joan Fuster. Estudis de Llengua i Literatura*, vol. VII, Barcelona, PAM, pp. 325-348.
- 2002 *Joan Fuster: converses filosòfiques*, València, Tres i Quatre.

BLASCO, R.

- 1993 «L'amic Joan Fuster», *Treballs de Comunicació* 4, pp. 45-60.

BLAY, F. X. i altres

- 1998 *Joan Fuster des de Sueca. Setanta anys de vida i obra*, València, Nau Llibres.

BOLTA, M. i MOLLÀ, T.

- 1994 «Introducció», Joan Fuster, *Escrits sobre la llengua*, València, Tàndem, pp. 7-12.

BONADA, L.

- 1998 «Josep Pla i Joan Fuster, dos camins paral·lels», *Joan Fuster/Josep Pla*. Fascicle, 30, València, El Temps, pp. 465-466.

BORJA, J.

- 1996 *Els aforismes de Joan Fuster. Viatge cap a un univers literari*, Alacant, Institut de Cultura Juan Gil-Albert.
- 2001 «Joan Fuster: el descrèdit dels absoluts», *Revista de Catalunya* 167, pp. 22-33.
- 2002 *Anàlisi del discurs fusterià: teoria del coneixement i estratègies comunicatives en la prosa d'idees de Joan Fuster*. Tesi doctoral, Alacant, Universitat d'Alacant.
- «La ciència segons Joan Fuster», *Mètode* 33, pp. 16-20.
- 2003 *La utopia de la ciència*, Alzira, Bromera.
- 2013 *Els discursos de la ciència. Joan Fuster i la democratització del coneixement*, València, PUV.

BURGUERA, F. de P.

- 1993 «Fuster indefugible», *Fuster entre nosaltres*, València, Generalitat Valenciana, pp. 241-246.
- 1997 «Joan Fuster, el poeta que vam perdre», dins Lluís Bonada i Eliseu Climent (eds.): *Josep Pla - Joan Fuster*, València, Edicions del País Valencià, pp. 284-285.

- CADENES, N. i PASQUAL, G.
2017 «Pròleg», *Nosaltres les fusterianes*, València, Tres i Quatre, pp. 13-15.
- CALAFORRA, G.
1999 «Sobre Joan Fuster», a *Paraules, idees, accions*, València / Barcelona, IIFV / PAM, pp. 180-212.
2006 *Dialèctica de la ironia. La crisi de la modernitat en l'assaig de Joan Fuster*, València, PUV.
- CAHNER, M.
1993 «Gènesi de 'Nosaltres, els valencians'» *El Temps* 472, pp. 74-82.
«Com arribà J. Fuster a plantejar-se la qüestió nacional», *Serra d'Or* 401, pp. 16-19.
- CALAFAT, F.
2012 «El país com a problema», *El País* (26-IV-2012).
2017 «El doble llegat de Fuster: la utilitat i la diferència», *El Temps* 1720 (28-V-2017).
- CAMPILLO, N.
2010 (ed.), *Joan Fuster i la filosofia*, València, PUV.
- CANO MATEU, J. A.
2019 «Teodor Llorente, cinquanta anys després: Una polèmica entre Joan Fuster i Josep M. Bayarri», *SCRIPTA. Revista Internacional de Literatura i Cultura Medieval i Moderna* 14, pp. 131-144.
- CARBÓ, F.
2005 (ed.), *Joan Fuster, vicis de la lectura*, València, PUV.
- CARBÓ, F. i PÉREZ MORAGÓN, F.
2013 (eds.), *Sobre Nosaltres, els valencians*, València, PUV.
- CAROD-ROVIRA, J. L.
2020 «Pròleg», Joan Fuster, *Escrips de combat: pamflets polítics, 1962-1983*, València, Tres i Quatre.
- CASASSÚS, J. M.
1993 Les aportacions de Joan Fuster al periodisme», *Treballs de Comunicació* 4, pp-27-29.
- CATALÀ OLTRA, L.
2012 *Fonaments de la identitat territorial amb especial atenció a la identitat nacional. El cas valencià: discursos polítics sobre la identitat valenciana entre els militants de base del Bloc, EUPV i PSPV-PSOE*. Tesi doctoral, Alacant, Universitat d'Alacant.
- CRESPO, I.
1999 «Introducció», Joan Fuster, *Raons i paraules*, Barcelona, Hermes, pp. 9-34.

CRESPO, I.

- 2000 «Introducció», Joan Fuster, *Aforismes*, Alzira, Bromera, pp. 9-40.
 2002 «Introducció» a *De Fuster a Pla amb camí de tornada*, Gandia, Alfons el Vell, pp. 7-15.
 2003 *De viva veu*, Catarroja, Afers.

CUCÓ, A. I CORTÉS, S.

- 1997 «Introducció i notes», *Llengua i política, cultura i nació. Un epistolari valencià sota el franquisme*, València, Tres i Quatre, pp. 11-20.

DE LA CALLE, R.

- 2005 «Introducció», Joan Fuster, *El descrèdit de la realitat*, Alzira, Bromera, pp. 9-58.

DE LA CALLE, R. i altres

- 2005 *El descrèdit de la realitat. Fuster 1955*, València, Muvim-Diputació de València.

DE LA CALLE, R. i PÉREZ MORAGÓN, F.

- 2006 (eds.), *Sobre el descrèdit de la modernitat*, València, PUV / Muvim.

DEVÍS, A. M.

- 2001 «Joan Fuster i els llindars del text literari», *El llindar literari*, València, Tres i Quatre, pp. 77-164.

DURAN I GRAU, E.

- 1998 «Les perplexitats de Joan Fuster», *Caplletra* 24, pp. 127-124.
 2013 *Joan Fuster. Semblança biogràfica*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans.

ESPINÓS, J.

- 2001 «Joan Fuster i la tradició immoralista», *Miscel·lània Giuseppe Tavani I*, Barcelona, PAM, pp. 239-261.

ESTAPÉ, F.

- 1992 «La meua darrera conversa amb Joan Fuster», *El Temps* 420, p. 75.

FERRANDO, A.

- 1995 «L'ideal idiomàtic de Joan Fuster», en Josep Massot i Muntaner (coord.): *Miscel·lània Germà Colón. Estudis de Llengua i Literatura*, vol. III, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, pp. 175-188.

FERRÉ, X.

- 1994 «Aportació de Joan Fuster al pensament social: de l'estructura al subjecte de la realitat nacional», *Revista de Catalunya* 87, pp. 11-33.
 2002 «Lectures de 'Nosaltres, els valencians' (1962-1977)», *Afers* 42/43, pp. 435-457.
 2005 «Idees i història, sobre Joan Fuster», *Diàlegs* 8, 29, pp. 45-60.

FERRER I COSTA, J.

1992 «L'epistolari Fuster-Riera Llorca: l'enllaç entre la resistència i l'exili», *Reporter* 5, pp. 11-19.

FLUIXÀ, J. A.

2011 «Pròleg», *Més discordances*, Alzira, Bromera, pp. 7-11.

FRANCO, J.

1993 «Introducció», J. Fuster, *L'albufera de València*, Alzira, Bromera, pp. 9-25.

FURIÓ, A.

1992 «Introducció», Joan Fuster, *Combustible per a falles*, Alzira, Bromera, pp. 5-19.

1993 «Obres de Joan Fuster», *Joan Fuster entre nosaltres*, València, Generalitat Valenciana, pp. 311-318.

1994 *Àlbum Fuster*, València, IVEI.

1995 «Introducció», Joan Fuster, *Llegint i escrivint*, València, Prensa Ibérica, pp. 11-13.

2000 «'Nosaltres, els valencians', la vigència d'una proposta historiogràfica i política», *L'Avenç* 251, pp. 72-75.

2002 «Perfil biogràfic de Joan Fuster», *Joan Fuster, Poesia, aforismes, diari, vinyetes i dibuixos*, OC 1, Barcelona, Edicions 62, pp. XV-LVIII (publicat originalment a *Àlbum Fuster*, València, IVEI).

«La vigència d'un llegat», *L'Espill* 10, pp. 6-17.

2003 «'Nosaltres, els valencians'» en A. Simó i Tarrés, *Diccionari d'historiografia catalana*, Barcelona, Enciclopèdia Catalana, pp. 857-859.

2007 (ed.), *Joan Fuster i els historiadors*, València, PUV.

2012 «Nosaltres, els valencians» i «Notícia de Catalunya», Fuster i Vicens Vives, cara a cara, *Serra d'Or*, 626, pp. 22-25.

FURIÓ, A. i PALÀCIOS, J.

2002 «Preliminar de dos», en Joan Fuster: *Obra completa. Volum primer. Poesia, Aforismes, Diari, Vinyetes i Dibuixos*, Barcelona, Edicions 62 / Universitat de València, pp. VII-XI.

«Apèndix. Notes explicatives i materials complementaris», en Joan Fuster: *Obra completa. Volum primer. Poesia, Aforismes, Diari, Vinyetes i Dibuixos*, Barcelona, Edicions 62 / Universitat de València, pp. 939-997.

2011 «Introducció. ¿Assajo ergo existeixo?», en Joan Fuster: *Obra completa. Volum segon. Assaig 1*, edició, preliminars i apèndixs d'Antoni Furió i Josep Palàcios, Barcelona, Edicions 62 / Universitat de València, pp. 7-11.

«Introducció», en Joan Fuster: *Obra completa. Volum tercer. Assaig 2*, edició, preliminars i apèndixs d'Antoni Furió i Josep Palàcios, Barcelona, Edicions 62 / Universitat de València, pp. 7-13.

GARCIA GRAU, M.

- 2002 «Rabelais, Montaigne, Voltaire i Camus a través de l'obra assagística de Joan Fuster», *Les suspicàcies metòdiques*, Barcelona, PAM, pp. 109-129.

GARCIA-OLIVER, F.

- 1998 «Fuster i nosaltres», *Caràcters* 5, pp. 5-6.
 2002 «Una estranya parella. Fuster i la universitat», *Afers* 17, 42-42, pp. 459-472.
 2007 «Introducció» Joan Fuster, *Contra Unamuno i tots els altres*, Alzira, Bromera, Alzira, pp. 9-36.
 2020 «Epíleg», Joan Fuster, *Escrits de combat: pamflets polítics, 1962-1983*, València, Tres i Quatre.

GARÍ, J.

- 2012 *Viatge pel meu país. En el camí de Joan Fuster, 50 anys després*, València, Tres i Quatre.

GIL MUÑOZ, E.

- 2003 «Joan Fuster o la llum de Sírius: notes per a la genealogia d'un desencant», *Quaderns de Filosofia i Ciència*, 32-33, pp. 91-98.

GIMENO BETÍ, L.

- 1993 «Les idees lingüístiques de Joan Fuster», *Joan Fuster entre nosaltres*, València, Generalitat Valenciana, pp. 189-193.

GREGORI, C.

- 2001 «L'humor segons Joan Fuster», *Quaderns de Filologia* VI, pp. 101-118.
 2011 *Anotacions al marge. Els aforismes de Joan Fuster*, València, PUV.

GRIMALDOS, T.

- 2019 (ed.), *Joan Fuster: indagació, pensament i literatura*, València, PUV.

GUIA, J.

- 1993 «Joan Fuster i la catalanitat dels valencians», *Revista de Catalunya* 76, pp. 45-60.

HAUF, A.

- 1995 «Introducció i notes», Joan Fuster, *Misògins i enamorats*, Alzira, Bromera, pp. 9-46.

HERNÁNDEZ, G.-M.

- 1996 *Falles i franquisme a València*, Catarroja, Afers.

IBORRA, J.

- 1993 «Joan Fuster, una singularitat», Joan Fuster, *Figures de temps*, València, EAM, pp. 7-19.
 1996 «Pròleg», a Joan Fuster, *Breviari cívica*, Barcelona, Edicions 62, pp. 7-13.
 2012 *Humanisme i nacionalisme en l'obra de Joan Fuster*, València, PUV.
 2014 *Fuster, una declinació personal*, València, PUV.

IBORRA, J. i altres

2012 *Joan Fuster i la música*, València, PUV.

KEOWN, D.

1997 «La projecció internacional de Joan Fuster», *Lletra de Canvi* 42, pp. 17-20.

2009 «Tocant Fuster», en Josep Ballester, *L'agitació de l'escriptura. Itineraris entre la vida i l'obra de Joan Fuster*, Catarroja, Perifèric Edicions, pp. 11-17.

LLINARES, J.

2012 «La música i la cultura. Notes a la lectura d'uns articles fusterians», en Josep Iborra, Joan Llinares, Xevi Planas, Vicent Torrent i Rafael Xambó: *Joan Fuster i la música*, València, PUV, pp. 85-120.

LLUCH, E.

1992 «Vosaltres, els valencians», *El País* (25-VI-1992).

LLUNA, X.

1994 *Els aforismes de Joan Fuster: anàlisi dels marcadors discursius*. Tesi de llicenciatura, València, Universitat de València.

1995 «La vella i acreditada fórmula de l'aforisme de Joan Fuster», *Actes del Desè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes*, AILLC / PAM, Barcelona, pp. 194-213.

1996 «L'estat de la qüestió fusteriana», *Llengua & Literatura* 7, pp. 434-457.

LONGA, A.

1996 «Aproximació bibliogràfica a Joan Fuster d'ençà de la seua mort. Una copiosa posteritat de paper», *Serra d'Or* 436, pp. 28-30.

LÓPEZ-PAMPLÓ, G.

2017 *D'Ors a Fuster: Per una història de l'assaig en la literatura catalana*, València, PUV.

MALUQUER, J.

1992 «Joan Fuster a Barcelona», *Serra d'Or* 395, pp. 12-13.

MANENT, A.

1992 «Joan Fuster», *Revista de Catalunya* 65, pp. 3-5.

MARFANY, J. L.

1994 «Joan Fuster, historiador de la literatura catalana contemporània», *Homeatge a Joan Fuster*, València, Consell Valencià de Cultura, pp. 335-364.

MARÍ, A.

2001 «Josep Pla i Joan Fuster: la construcció de l'assaig català contemporani» a *Josep Pla, memòria i escriptura*, Girona, Universitat de Girona, pp. 247-260.

MARTÍ, V.

1997 «Fem cas als nostres senyors», *Levante* (6-II-1997).

MARTÍ MONTERDE, A.

1996 *Obagues de l'escriptura. Llegir i escriure segons Joan Fuster*, Barcelona, Agrupació per al Foment de la Cultura Catalana.

1999 «Introducció», Joan Fuster, *Les originalitats*, Alzira, Bromera, pp. 9-39.

2006 «Ironies de l'assaig. Ors, Pla i Fuster: Història intel·lectual de l'adhesió incompleta», *Caplletra* 41, pp. 151-174.

2019 *Joan Fuster: la paraula assaig*, Catarroja, Editorial Afers.

MARTÍ MONTERDE, A. i ROSELL NICOLÀS, T.

2012 (eds.), *Joan Fuster. Figura del temps*, Barcelona, Universitat de Barcelona.

MARZÀ, D.

1990 «Introducció» i «Apèndix» a Joan Fuster, *Contra el nacionalisme i altres textos*, Barcelona, Barcanova, pp. 9-22 i 139-167 respectivament.

MESSEGUER, L. B.

1992 «El Fuster literari», en *La prosa saggística contemporània. La cultura catalana fra l'Umanesimo e il Barroco. Atti del Convegno dell'Associazione Catalani. Dipanamento Iberistico*, Pàdua, Università di Venezia, pp. 439-462.

1993 «Joan Fuster assagista», Ferrando, A. i Pérez Saldanya, M. (eds.): *Homenatge universitari a Joan Fuster*, València, PUV, pp. 99-109.

1997 «El viatge de Joan Fuster» i «Les idees literàries d'una assagista». *Literatura oberta*, Barcelona, PAM, pp. 197-264 i 233-264.

MIRA, J. F.

1992 «Joan Fuster: pràctica i teoria de l'assaig», *Cultura* 38, pp. 20-22.

1994 «La nació de Joan Fuster», *Hèrcules i l'antropòleg*, València, Tres i Quatre, pp. 159-168.

1995 «Introducció», Joan Fuster, *Un país sense política*, Alzira, Bromera, pp. 7-19.

2002 «Fuster canònic», *El País* (27-VI-2002).

MOLAS, J.

1993 «Joan Fuster, escriptor d'idees», *Homenatge a Joan Fuster*, Barcelona, Publicacions de la Universitat de Barcelona, pp. 51-58.

MOLLÀ, T.

1992 *Joan Fuster, converses inacabades*, València, Tàndem.

1993 «Una obsessió civil», *Joan Fuster: dies i treballs*, València, Generalitat Valenciana, pp. 141-152.

2004 «La llengua, ara? mai?», *A propòsit de Joan Fuster*, València, Quaderns d'Orientació Valencianista, pp. 63-81.

- 2017 *Escrit contra el silenci (a propòsit de l'obra cívica de Joan Fuster)*, València, Vinle.
- MONTERDE, J. de D.
 1992 *La fisonomía de un género. El ensayo literario en España entre 1965-1992*. Tesi doctoral, Barcelona, Universitat de Barcelona.
- MUÑOZ, G.
 1992 «Joan Fuster: l'ofici de pensar», *Nous Horitzons* 127, pp. 12-13.
 1994 «Política i societat en el pensament de Joan Fuster», *Homenatge a Joan Fuster*, València, Consell Valencià de Cultura, pp. 141-157.
 1997 «Joan Fuster, constructor de 'visions' i 'paradigmes'. La incidència científica de la seua obra», *Mètode* 18, tardor, pp. 18-19.
 2002 «Deu anys sense Fuster», *L'Avenç* 270 (juny), p. 5.
 2003 «Un pensament obert», *Revista del Centre de Lectura de Reus* 6, pp. 26-30.
 2004 «Un pensament amb molts atributs. Joan Fuster entre l'assaig i la filosofia», *Rels* (Tortosa), 4 (hivern), 44-48.
 2009 (ed.), *Joan Fuster i l'anàlisi de la realitat social*, València, PUV.
- MUÑOZ, J.
 2004 «Joan Fuster, entre el compromiso y el distanciamiento», *Quaderns de Filosofia i Ciència* 34, pp. 61-66.
- MUÑOZ PUJOL, J. M.
 2002 *El falcó de Sueca*, Barcelona, Proa.
- MURGADES, J.
 1996 «Joan Fuster davant la llengua», *Llengua i discriminació*, Barcelona, Curial, pp. 119-135.
- ORTELLS, S.
 2015 (coord.), *Joan Fuster, llibre a llibre*, València, PUV.
 2017 *La poesia de Joan Fuster*. Tesi doctoral, Universitat de València.
 2018 *Veure dins el versos*, València, PUV.
- PALÀCIOS, J.
 1993 «La gota de l'escriptura damunt el full en blanc», en Joan Fuster: *Terra en la boca*, Catarroja, Afers, pp. 7-10.
 1999 «Nota prèvia en l'espill», Joan Fuster, *El descrèdit de la realitat*, València, UPV.
 2002 «Dues mitges notes preliminars, assajant», Joan Fuster, *Poesia, aforismes, diari, vinyetes i dibuixos*, OC, 1, Barcelona, Edicions 62, pp. LIX-LXX.
 «Vinyetes i dibuixos», dins Joan Fuster: *Obra completa. Volum primer. Poesia, Aforismes, Diari, Vinyetes i Dibuixos*, Barcelona, Edicions 62 / Universitat de València, pp. 889-891.
 2003 «JF», Joan Fuster: *Judicis finals*, València, Universitat de València, pp. 11-29.

PELLISSER, N.

2017 «Pròleg», *Joan Fuster: Notes d'un desficiós*, València, IAM, pp. 7-26.

PELLISSER, N., MONTÓN, A., PÉREZ I MORAGÓN, F.

2008 (eds.), *Ser Joan Fuster. 33 visions sobre l'escriptor*, València, PUV.

PÉREZ ADSUAR BELSO, A.

2010 *Joan Fuster historia y utopia*. Tesi doctoral, Múrcia, Universitat de Múrcia.

PÉREZ GRAU, D.

2016 *El País Valenciano de Joan Fuster i la descripció del territori: producció textual, traducció i recontextualització*. Tesi doctoral, Castelló de la Plana, Universitat Jaume I.

2017 *El dit sobre el mapa. Joan Fuster i la descripció del territori*, València, PUV.

PÉREZ MONTANER, J.

1992 «Joan Fuster i l'aventura literària de 'Verbo'», *Miscel·lània Joan Fuster*, vol. V, Barcelona, PAM, pp. 259-281.

1994 «Introducció», *Joan Fuster: Contra el nacionalisme espanyol*, Barcelona, Curial, pp. 5-19.

PÉREZ MORAGÓN, F.

1992 *Joan Fuster: notes per a una semblança*, València, Universitat de València.

1993 «Fuster prologuista», *Joan Fuster, entre nosaltres*, València, Generalitat Valenciana, pp. 121-133.

1994 *Joan Fuster, el contemporani capital*, Alzira, Germania.

2004 «Introducció», *Joan Fuster, Dos quaderns inèdits*, Alzira, Bromera, pp. 9-30.

2005 «Paraules inicials», *Joan Fuster: Bestiari*, Sueca, Càtedra Joan Fuster, pp. 7-12.

2014 «Introducció» en *Joan Fuster: Les idees religioses i l'existencialisme en el teatre modern i Paul Claudel*, i *La bona nova a Maria*, traducció i adaptació de Joan Fuster, edició a cura de S. Vallés i F. Pérez Moragón, Paiporta, Editorial Denes, pp. 7-58.

2017 «Edició i notes», *Joan Fuster: Notes d'un desficiós*, València, IAM.

(ed.), *Els arxius de Joan Fuster*, València, Universitat de València.

2020 (coord.), *Arxiu fotogràfic de Joan Fuster*, València, Institució Alfons el Magnànim.

PÉREZ SALDANYA, M.

2008 (ed.), *Joan Fuster: llengua i estil*, València, PUV.

PIERA, E.

1992 «Fadrí i del carrer Sant Josep», *Postdata 1, Levante* (26-II-1992).

- 2017 «Epíleg», Joan Fuster, *Notes d'un desficiós*, València, IAM, pp. 202-293.
- PITARCH, V.
 1992 «Ens queda la lliçó», *Levante* (23-VI-1992).
 1993 «Fuster oral», *Serra d'Or* 401, p. 19.
- PLANAS, X.
 2012 «Joan Fuster i la Nova Cançó», dins Josep Iborra, Joan Llinares, Xevi Planas, Vicent Torrent i Rafael Xambó: *Joan Fuster i la música*, València, PUV, pp. 23-33.
- RAGA, V.
 2001 «Joan Fuster: l'estil i la influència», *L'Espill* 8/9, pp. 121-127.
 2002 «L'originalitat de Joan Fuster», *Afers* 42/43, pp. 505-513.
- RICO GARCIA, A.
 2007 *Política i nació en l'obra de Joan Fuster: de 'Nosaltres, els valencians' a la Transició (1962-1975)*. Tesi de llicenciatura, Girona, Universitat de Girona.
 2018 *La influència del pensament de Joan Fuster en les cultures polítiques dels Països Catalans (1960-1992)*. Tesi doctoral, Girona, Universitat de Girona.
 2021 *Joan Fuster i el pensament nacional. Entre el problema i el programa*, Catarroja, Afers.
- RIERA, A.
 1993 *La raó moral de Joan Fuster*, Barcelona, Curial.
 1995 *Rellegir Fuster*, Alzira, Bromera.
- RUBIERA, M. J.
 1992 «Joan Fuster y la poesía árabe», *Sharq Al-Andalus: Estudios Mudéjares y Moriscos* 9, pp. 89-92.
- SALVADOR, V.
 1994 *Fuster o l'estratègia del centaure*, València, Bullent.
 «Els marcadors discursius en l'assaig de Fuster», *Catalan Review*, vol. VIII, 1-2, pp. 323-334.
 2001 «Dialectologia fusteriana» a *Els arxius del discurs. Episodis valencians d'història social de la llengua i la literatura*, València / Barcelona IIFV / PAM, pp. 199-205.
 2006 «Estudi preliminar», *Joan Fuster: Diccionari per a ociosos*, Barcelona, Ed. 62, pp. 11-44.
- SERNA, J. i GARCIA MONERRIS, C.
 2004 «Introducción», *Joan Fuster: Nuevos ensayos civiles*, Madrid, Espasa, pp. 9-53.

SERRA, X.

2012 *La tertúlia de Joan Fuster*, Catarroja, Afers.

SILES, J.

1993 «Joan Fuster lector y crítico de Gerardo Diego», *Joan Fuster entre nosaltres*, València, Generalitat Valenciana, pp. 93-96.

SIMBOR, V.

1992 «L'historiador de la literatura», *Serra d'Or* 395, pp. 17-15.

2006 *Joan Fuster: relacions personals, relacions literàries*, València, PUV.

2012 *Joan Fuster: el projecte de normalització del circuit literari*, València, PUV.

SOLA, J.

1993 «L'actitud lingüística de Joan Fuster», A. Ferrando i M. Pérez Saldanya (eds.): *Homenatge universitari a Joan Fuster*, València, SPUV, pp. 79-86.

SOLVES ALMELA, J.

1999 *El pensamiento nacionalista valenciano. Las reflexiones sobre el hecho nacional valenciano: 1962-1997*. Tesi doctoral, Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona.

SÒRIA, E.

1992 «Ser Joan Fuster, reflexionar, debatre, donar llum», *L'Illa*, 6, pp. 3-13.

1993 «Introducció», Joan Fuster, *Sagitari*, Alzira, Bromera, pp. 9-30.

1994 «Quaestiones et disputationes. Notes de lectura a propòsit d'un estil eficaç», *Homenatge a Joan Fuster*, València, Generalitat Valenciana, pp. 81-97.

1997 «Fuster versàtil», *Incitacions*, València, Tàndem, pp. 131-140.

2010 «Introducció», Joan Fuster, *Discordances*, Alzira, Bromera, pp. 7-39.

SUÏLS SUBIRÀ, J.

1995 «La crítica literària de Joan Fuster» en Núria Perpinyà (ed.): *Lectures al quadrat. Les arts crítiques de J. Molas, J. M. Castellet, J. Triadú i J. Fuster*, Lleida, Universitat de Lleida / Pagès Editors, pp. 188-247.

TODOLÍ, J. i PELLICER, A.

1991 «La ideologia lingüística de Joan Fuster», Ferrando, A. i Hauf, A. (eds.): *Miscel·lània Joan Fuster*, vol. III, Barcelona, PAM, pp. 359-363.

TRIADÚ, J.

1992 «Indagacions possibles sobre el crític literari», *Serra d'Or* 395, pp. 13-14.

VALL, X.

1997 «Joan Fuster i l'existencialisme» a *Les literatures catalana i francesa al llarg del segle XIX*, Barcelona, PAM, pp. 366-384.

VALOR, E.

1992 «Fuster i jo», *Levante* (30-VI-1992).

VENDRELL, S.

2017 *Joan Fuster per a joves*, Benicarló, Onada.

VENTURA, V.

1982 «Notes sobre Fuster i la política», *L'Espill* 15, pp. 118-128.

1992 «Fuster, l'home polític», *Homenatge a Joan Fuster*, Barcelona, Publicacions de la Universitat de Barcelona, pp. 7-24.

1993 «Fuster, entervist», *Joan Fuster: dies i treballs*, València, Generalitat Valenciana, pp. 37-56.

VERDAGUER, P.

1993 «Notes sobre el Fuster assagista», *Revista de Catalunya* 71, pp. 140-145.

VIANA, A.

2008 «Ironies de Babel. L'escriptura indirecta en Joan Fuster», en Ferran Carbó (ed.): *Joan Fuster, vicis de la lectura*, València, PUV, pp. 13-31.

VICIANO, P.

1997 «Fuster després de Fuster: reedicions i estudis» a *Josep Pla/Joan Fuster*, València, El Temps, València, pp. 449-453.

2002 «La nació de Joan Fuster i els seus crítics», *El Temps* (25-VI/1-VII-2002).

2012 *De Llorente a Marx. Estudis sobre l'obra cívica de Joan Fuster*, València, Universitat de València.

2017 *Per què Fuster tenia raó?*, València, Tres i Quatre.

XAMBÓ, R.

2012 «Fuster entre cantautors», en Josep Iborra, Joan Llinares, Xevi Planas, Vicent Torrent i Rafael Xambó: *Joan Fuster i la música*, València, PUV, pp. 35-54.

YATES, A. i altres

2004 *A propòsit de Joan Fuster*, Quaderns d'Orientació Valencianista, València.